

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ES ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 977.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	---	---

Tartalom. A hazai protestáns egyházak uniója. Bánó József. — Tárca. Még valami egy zsoltáríróról. Mokos Gyula. — Közügyeink. Az újbánovcei szeretetház 4 ik éve. Keck Zsigmond. — Pár szó a „Suprema lex“ cím alatt megjelent közleményhez. Kocsár Imre. — Nekrológ. Sipos Sámuel. Nagy Lajostól. — Irodalom. — Különfélék.

A hazai protestáns egyházak uniója.

II.

A mi a bizottság második feladatát illeti, már most megjelölni ama tárgyakat vagy tényeket, melyeknél a két egyház egyöntetű eljárása célszerűnek látszik, ezek a következők:

1. Mondja ki a zsinat, ha lehet szintén egyenlő szövegű t.-cikkben, hogy bárminemű egyházi viszonyaiban, jogokat és köteleességeket egyaránt tekintetbe véve, kölcsönösen a két egyház hívei között különbséget nem ismer. És a hol gyöngé egyházak vannak, vagy vegyesen szórványok, ott iparkodjanak oly egy egyházzá alakulni, mely számra és vagyonra erősebb, vagy jogosítva legyen az egyházi funkciókat szükség esetében akármelyik protestáns lelkész végezni.

Itt igen szépen lehet alkalmazni Dunántúl még 1833-ik év május 15-én a két protestáns egyház között Nagy-Geresden létrejött, valóban humanus egyezés elveit.

2. Célirányos volna, ha a törvénykezés, perrendtartás s minden az egyház beléletében előforduló igazságszolgáltatás egy és ugyanazon alapokra lennének fektetve, szószerint egyenlő szövegezéssel.

3. Épen oly szükséges lenne az egyház belservesztését, vagyis úgynevezett alkotmányát egyöntetűvé tenni.

4. Minden két, három, vagy talán minden évben is tartassék közös egyetemes gyűlés a szorosán vett közös ügyek elintézésére és fejlesztésére.

5. Alapíttassék egy közös protestáns pénzalap a lé-

lekszám és vagyonosság aránya szerint. Ugy mint már most is van közös protestáns irodalmi társulat és protestáns egyházi lap.

6. Legyen közös theologiai akadémia, melyben minden vallásfelekezetnek hitelvei külön adassanak ugyan elő, de épen annak kimutatására fektetessék súly, hogy a két protestáns egyházban a hitelvekre nézve mily elenyészőleg csekély a különbség.

7. Legyenek közös szemináriumok, lelkész-, tanító-, tanár-, tanítónő és óvónő-képző intézetek.

8. A mai kornak, civilizáczióknak legnemesebb vonása a humanitárius intézetek, ma ezzel jobban lehet hatni, mint dogmákkal.

A két protestáns egyház e téren is e hazában mindig elől járt; de az eredmény és hatás itt is sokkal nagyobb lenne és vallásunk számszerű izmosodása is sokkal előnyösebb, ha ez intézkedések is közösen megállapított elvek és szabályok szerint létesülnének.

Az eddig elmondottak, azt lehet mondani, saját akaratunktól függő reformok volnának, áttérek már most a köz- és politikai életben létező aktuális kérdésekre; itt a következő tárgyak tekinthetők olyanokul, melyeknél közös eljárás szüksége forog fenn.

9. A népnevelés, oktatás, iskolák, óvodák fentartása még ma is legnagyobb részben a felekezetek kezén van és így azoknak vállalit nyomja. Ez által az állam a felekezetek irányában szóval ki sem fejezhető hálával van lekötelve. Ebben is aránylag legnagyobb része van a két protestáns egyháznak, vagyis a tehernek legnagyobb része ezek vállaira nehezedik. Addig is tehát, míg a tanítók, tanárok, lelkészek, óvónők fizetése és nyugdíja országosan rendeztetnék, — a méltányos követeléseknek csak igen kis mértéke az, ha néhány százezerre tehetjük e téren a két protestáns egyháznak igényeit szemben az állammal.

De mielőtt mindezt közös erővel érvényesíteni le-

hetne, vagy együttesen folyamodnék az egyház az állam-költségvetésben a helvét és ágost. h. v. evang. egyháznak egyházi czélokra összesen 113,000 (ágost. 40,000, helv. 73,000) forintban megállapított igen csekély összegnek tetemes emelésére; vagy kérje fel az egyes befolyásos és különösen protestáns képviselőket, iparkodjanak a képviselőházban sokkal nagyobb dotációt eszközölni.

Különösen szégyenítő ez az állapot az ágost. hitv. egyházban, szemben az erdélyi ügynevezett szász szuperrintendenciával vagy püspökséggel, mely a mellett, hogy velünk uniálva még ma sincs, az 1859-iki ügynevezett Thun-féle vallási pátens idejében tanúsított magatartásáért még ma is 16,000 forinttal jutalmaztatik, holott a többi ágost. h. v. kerületekre, és csakis 1867 után, s csakis az utolsó években (mert ezelőtt csak 5000 volt és több évre ez is leszállított) 6000 frt jut, és így 33 év óta a szászok e czímen már 330—350,000 forinttal vannak előnyben. Ha minden ágostai h. v. kerület külön-külön ennyit kapott volna az államtól, ha nem is 33 év, de csak 1867, és így 25 év óta, az egyház és nevelés terén saját körében mennyivel elébbre lehetne.

10. Együttesen kéne követelni, hogy a protestáns táborig lelkészek ügye, szemben a katonai hatósággal is, saját protestáns előjáróságával végre rendeztessék.

Az 1848. t. 20. t.-cikkének 5-ik pontja azt mondja: „A minisztérium rendelkezni fog, hogy a bevett vallásokat követő katonák saját vallású táborig lelkészekkel láttassanak el“.

E kérdés ma, az általános katonakötelezettség időszakában, sokkal fontosabb, mint azelőtt volt. 1848 előtt csak két (2) prot. táborig lelkész volt, most négy (4) van az egész két birodalomban, de az arány mi ránk még most is igen mostoha, mert csak hazánkat véve, a protestáns lakosok és így az újonczok száma is az összes lakosság számának mintegy egyötöd részét teszi, de a táborig lelkészek a hadseregnek a protestánsok részéről, szemben a többi vallásfelekezettüekkel, teljességgel nincsenek ily arányban.

És e táborig lelkészek eljárása felett a legfőbb intézés katolikus főtáborig lelkészek kezében van, s a protestáns táborig lelkész saját egyházával semmi összeköttetésben nincs.

Tehát együttesen kéne fellépni, hogy táborig lelkészek egyházunk meghallgatása nélkül ne neveztessenek ki; a hadseregben elég számú protestáns lelkész alkalmaztassék és így a hadsereg kisebb lelkészi körökre osztassék, a protestáns katonáknál minden egyházi szolgálatot saját táborig lelkészeik végezzenek el és legnagyobb buzgósággal örködjének protestáns híveik egyházi szellemének fentartása felett.

Rangjuk, fizetésük legyen más vallásúakkal egyenlő.

A protestáns felek részére külön anyakönyvek vezetendők, nem úgy, mint most, hol minden egyházi cselekvény központosítva katolikus pap kezelése alatt álló anyakönyvbe vezetetik. Végül pedig minden táborig lelkész tartozzék esperességének és egyházkerületének időnként jelentést tenni, és a jog- és érdekközösséget egyházával fentartani.

11. Együttes fellépést igényel a nem protestáns egyházakban a fiú- és leányiskolákban és a csász. és királyi hadsereg iskoláiban és intézeteiben vallásanainknak rendszeres tanítása. A szokás e részben különböző, de mindenesetben hiányos és nem kielégítő. A segély leginkább ott szükséges, hol híveink, mint ez intézetekben, mintegy izolálva és magokra vannak hagyatva. Ilyen közösen megállapítandó elvek lennének:

a) hogy a vallásan saját lelkésze által, kivétel nélkül minden ily intézetben a legfelsőbb osztályig rendszeresen taníttassék, b) hogy ezt rendszeresen a lelkészek végezzék és c) azért illendő díjazásban részesüljenek vagy az állam, vagy a már most is fennálló külön egyetemes, vagy az ezután alapítandó közös egyetemes alapból. d) Az ily tanításra mindkét egyház lelkésze a czélszerűség szerint egyenlő jogosultsággal bír.

12. Állami és megyei fegyintézetekben lelkészek vagy tanítók alkalmazása. Ezek az egyházi főhatóság ajánlatára neveztessenek ki, itt is, ott is a tett szolgálat arányában az államtól nyert tiszteletdíjban részesüljenek.

13. Igen fontos kérdés a két protestáns egyház püspökeinek helyzete állami és egyházpolitikai szempontból.

A püspökök, mint az egyházkerületek vezetői, nagy és terhes állami funkciókat végeznek, s ez által annyira el vannak foglalva, hogy a rendes egyházi teendőkre saját egyházaikban alig marad idejük. Okvetlen szükséges, hogy ez a viszony szemben az állammal rendeztessék, s a püspökök a maguk és irodájuk részére az államtól külön díjaztassanak; nem közvetlenül, de közvetve az egyetemes vagy kerületi pénztárba befolyó állami szubvenzió által. Minden püspöknél rendszerezéssék külön lelkészi vagy kápláni állomás.

14. Rendkívül fontos és együttes működést igényel Horvát-Szlavon országokban levő egyházaink viszonya, szemben a tartományi hatósággal, a magyarországi két protestáns egyházzal és szemben a magyar főhatóságokkal. A régi, ügynevezett inartikulált egyházak a magyarországi esperességekbe voltak beosztva, de hogy állunk az új egyházakkal? Ha a vallási dolgokban autonom Horvát-Szlavonországok hatósága alatt maradnak, nemzetiségi és vallási szempontból nagy veszélynek lesznek kitéve, mert a patarenusok vagy bogomilek egykori hazája ma nagyon kancsal szemmel nézi a protestánsok szaporodását Horvátországban.

15. Együttes működést igényelne a patronátusi kérdés is, mert ez a legtöbb esetben protestáns birtokosok sérelmével gyakoroltatik s per esetén így is bíraltatik el.

16. Azt hiszem, csak áldásos lenne, ha az utolsó évtizedekben mindkét egyházban oly nagy lendületet nyert gyámitézeteti intézmény egyenlő alapokra fektettetnék, vagy pláne egyesítették.

17. Van még egy igen nagy és fontos ügy és kérdés, melynek itt legalább megpendítését szükségesnek tartom, és ez az ügynevezett vallási és tanulmányi alap. Hazánkban minden vallásfelekezettnek, u. m.: katolikus, görög-egyesült, gö-

rög-keleti stb., még az unitáriusnak is vannak birtokai és van vallási és tanulmányi alapja, csak a két protestáns egyháznak nincs. Ne kutassuk historice, miért van így, de tény, hogy így van. Ne is kutassuk, hogy ez alapoknak mi az eredete? Mert ha visszamennénk a legelső forrásig, hát azt találnók, hogy legnagyobb részt nem egyéb, mint keresztény alap. Nos tehát mi sem vagyunk pogányok. Hanem mind ezt nem véve tekintetbe, megjegyezni csak azt kívánom, hogy a reformációtól kezdve mai napig, tehát több mint 370 év óta a két protestáns egyház működése, és ezt nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, a közművelődés terén nem olyan volt, hogy igényeit e vallási és tanulmányi alaphoz jogosan meg lehetne tagadni. Nos tehát együttes fellépés itt is könnyebben biztosítaná az eredményt.

18. Szükségesnek vélném, ha a két protestáns egyház zsinata egyértelműleg kimondaná, hogy valamint az egykori külön Erdély az anyaországgal, Magyarországgal 1867 óta teljesen uniálva van, úgy okvetlen szükséges, hogy az úgynevezett szász vagy erdélyi püspökség egyesüljön egyelőre az ágostai h. v. magyarországi egyházzal, és ha a két protestáns egyháznak uniója bekövetkezik: — ezzel.

19. Végül mondja ki a két protestáns egyház, hogy a hazánkban létező unitárius egyházat magyarországi protestáns egyháznak nemcsak elismeri, de a velünk egyesülésre fel is szólítja.

20. Kíván-e a tisztelt bizottság és zsinat a most szőnyegen lévő és nagy hullámokat vetett úgynevezett elkeresztelési országos kérdésben együttes állást foglalni és együttes lépéseket tenni a törvényhozásnál? — azt a tisztelt bizottságok bőles belátására bízuk.

Ezekben kívántam igen röviden és mintegy csak jelezni ama tárgyakat, melyek e végtelen nagyfontosságú kérdésnél annak anyagát képezhetik. Nagyon természetes, a mennyiben a tisztelt bizottság vagy bizottságok ez előterjesztésemet, vagy annak egyes elveit vagy pontjait tárgyalás alapjául elfogadják, a szerint lesznek aztán az egyes tárgyak külön albizottságok részéről törvényjavaslat alakjában kidolgozandók és előterjesztendők.

Tisztelt bizottság!

Idéztem feljebb lánglelkű költőnknek Petőfinek szavait, méltóbban be nem fejezhetem, mintha „Erdély“ című költeményéből idézek még néhány sort, mely annyira illik mi ránk. E sorok a következők:

„Tartottunk volna össze, a világ most
Tudná hírünket, nem volnánk kizárva
A templomból, hol a nagy nemzeteknek
A tisztelet tömjénét égetik“.

„Tartottunk volna össze, nem törölnénk
Szemünkből annyi fájdalmas könyűt,
Midőn forgatjuk reszkető kezünkkel
Történetünknek sötét lapjait“.

T. bizottság! Erdélynek uniója az anyaországgal megtörtént. Huszonöt év óta fennáll, s ma már ott állunk, hogy igen csekély kivétellel huszonöt év elég volt, hogy ez az egyesülés tényleg is teljes és tökéletes legyen. Vajjon a legközelebbi huszonöt év elég lesz-e, hogy Magyarországon a két protestáns egyház egyesülése teljes legyen?

Engedjünk tért kebleinkben ama reménynek, hogy — igen!!

Budapest, 1892. novemberhó.

Bánó József,

az ágostai h. v. vegyes bizottság elnöke.

Tárcza.

Még valami egy zsoldáríróról.

(Vége.)

„A minap eszembe jutott, — írja Lengyel J. — hogy ki kellene tanulni mindeniknek íróját, legalább azokét, kik ebben a superintendenciában vagynak, de még többre nem mehettem, hanem csak a miket neked itt megírtam. Nosza cselekedd meg, hogy a miket te is kitanulhatsz, írd meg nekem, hadd tegyem jegyzésbe. Kérdeztem én az új énekek íróinak neveket magától a superintendensitől, de azt mondá, nem szolgálhat vele, mert maga se tudja; de úgy látszott, hogy önként igyekeztek homályba hagyni az írók neveket, mint ez a praefatio tendenzéből kitetszik. Egyszer mikor a bevételéről volt a szó, ezt mondá a megholt vén Fazekas esperest, hogy nem kell vele sietni, mert az illetlen dolog volna, hogy élő embernek énekét énekelnék; melyre én azt reflectáltam, hogy méltóztassanak hát engem és Nagy Istvánt föbe lövetni, mert hát ha még 10 esztendeig is elélek?”

Ezen a részen tehát még nem vették be az új zsoldárt. Egy-két papot hallom, hogy dictáltatja itt körülöttem, de még a superintendencia semmi parancsolatot bevételére felől nem adott; hanem éppen most currentaltatja, hogy a zsoldárokat mind beköttette és árultatja per f. 2. kr. 21.

Én a minap azt izentem volt a superintendensnek, hogy küldessen nekem egy új zsoldárt ingyen, ne hogy úgy gazdálkodjam én is, mint Sinai uram, a ki valamint a maga lovát megvette, úgy én is a magam verseit, és jelentésemnek oly foganatja lőn, hogy a közelebb tartódott consistorium nekem egy zsoldárt adatni decretált, mint praemiumot, de a mi még kezemhez nem érkezett; talán feledékenységbe is fog maradni.

Nem tudtam még végire menni, kik lettenek legyen az énekek redactorai; a bizonyos, hogy nem a conferentia, mert a mely éneket én Nro 67. és 68. írtam, a Pestet soha egyik se látta, mégis bele redigálták a zsoldárba. Hasonlóul nem tudám még kinyomozni, kik voltak a versek corrigalói azaz elrontói, hogy az ördög vitte volna el ökemeket bolond fejekkel együtt. Ennyit tudok, hogy a travestálást a debreczeni pipa czéh cselekedte, melynek feje volt a superintendens és a többek közt assessora volt Bösörményi Pál is, kik miolta a poëtica classisból kijöttek, soha egy adonicust sem írtak: ezek tehát és az ilyenek látni való, mely alkalmas correctorai lehetnek az énekeknek. Még a pesti conferentia becsületesen bánt velünk, mert reflexiókat tett az énekekre és meghagyta, hogy a helybe nem hagytak helyett tegyünk másokat, mint én is cselekedtem instrualtatván, egynéhány énekeim verseivel. De a debreczeni omnisciax pipa czéh maga poëtestenkedett és mint a disznó a garmadát, feltúrt némely verset titulo correctionis.

Öcsém! a követed siet és abba ma módom nincs, hogy mindent megírjak, mit követett el némely versekkel a pipa

czéh; egy egész levelet fogok ezzel betölteni és neked kezembe juttatni. Keresztesi nálam lévén egy néhányszor a haját tépte mérgébe, hogy fordították fonákul, a mit ő jól gondolt és írt; én is hasonló hajóba vezettem. — — A hol benne bolondot látsz, azt hidd el, hogy mind a pipa czéh correcturája“.

Ezt az ígért levelet u. azon hó 20. küldötte el; ebben a többek között ezeket olvassuk.

„Az új zsolttár históriájáról is írod, hogy ki akarod adni; jó lesz appendixnek a synodus históriája mellé. Majd én is kurkászodom ezen a részen az auctorok felől. Nem tudom még egész gondolatodat ezen fiendum opusod felől¹, hanem míg többel szolgálhatnék, ime ezeket adom tudtadra.

T. Keresztesi úr írt valami ötvenet, melyeket én is olvastam. Ezekből a redactorok elhagytak tizet, még pedig a javát és szépít, melyből által lehet látni, mely esprit fort lehetett az a redigens collegium a poesisbe és hogy a pipa czéh nem pindusi dohányt szipákol.

Hogy magad szemével is láthass, ime Keresztesinek két kihagyott énekét küldöm sub // Vesd össze ezeket némely alávalókkal, melyeket a zsolttárba nem tudom micsoda rühes pegazuson baktatott (talán kurta mentés) pietista atyafi írt és íteld meg, mit mivelhetett az a censura sok szép munkákkal nem tudván quid distent aera lupinis.

Az én énekeimből nem hagytak el többet egy invocational, melyet erre a nótára írtam volt

Öröködbe Uram pogányok etc.

hanem itt-ott hagytak el egész verset és némely sorokat corrigálni akarván, csufokká tettek és az értelmét is velek elvesztették. Keresztesi úr egykor nálam lévén Váradon majd a haját tépte némely munkáin esettidomtalan travestálásért; én is megvallom neheztelek némely elhagyásokért és elbármálásokért, melyekből némelyet ide teszek:

No 13. az első vers így volt:

Illesd meg Uram az elmét
Míg hitemnek Fejedelmét,
Kit míg a mérték betelt,
Sok szenvedés felszentelt,
Kisérom a Golgotára,
Hol igazságod oltára
Mellett megnyert kegyelmednek
Illatai is terjednek.

Nézd meg a zsolttárba, van-e értelme, a mint el van változtatva.

No 147. Elmaradt az utolsó berekesztő vers, mely így volt és a melyért boszankodom:

Oh Isten téged sok teremtett
Dolgok nem esmérnek
És kikbe okos lelket nem tett
Lelked, nem dicsérnek.
Azok helyt is kérünk fogadd el
Dicséreteinket
És egyéb teremtéseiddel
Tarts és áldj meg minket.

Azt mondta volt erről egy hozzá értő, hogy egy se veti ki ennek a szűrit az egész zsolttárba, de mégis a rostába maradt.

¹ Tóth F. 1823. adta ki Éneklő karát, a melyben feljegyzé, melyik ének kitől való.

Ennek a redacturának két principiumát sajdítok Első hogy az énekekbe a cadentiákat semminők nézte és elpocsékolni nem átallotta². Az igaz, én is azzal tartom, hogy a poezist nem teszi a cadentia és beérhetne az ember egygyel, mint báró Vaji Miklós egy szemmel: de hiszen a quantitas sem teszi a poesist, mégis megtartotta azt Virgilius is. A másik az, hogy az ördögöt ki akarták mustrálni a zsolttárból, de bele szalasztották No 169.

Végül még egyet.

K. Nagy Sándor szerint a szalacsi templom emléktábláján az áll, hogy Keresztesi J. 1748. november 29. született; ugyanekkorra teszi születése napját Kálmán F. is az Éneklő karban s erre hivatkozással az Uj magyar Athenas. Ez azonban téves adat. Keresztesi Naplójában maga is úgy jegyezte fel, fia Ferencz is azt írta apja rövid életrajzában, hogy ez a sokoldalú, az egyház és a haza javát jutalomra, elismerésre nem számítva, holtá napjáig buzgalommal munkáló református lelkész 1748. deczember 29. született.

Budapest.

Mokos Gyula.

Közügyeink.

Az újbánovczei szeretetház 4-ik éve.

„Valaki egy ilyen gyermeknek „Nyilj meg szívem, lásd meg gondját felveszi az Én nevemben, Nekem veszi fel gondomat“. Ki fekszik itt e jászolban?“
Máté ev. 18, 5. 64. dics., 7. vs.

Hálával eltelve Isten iránt, hogy ezen kicsiny kezdetet is megáldotta, közlöm szeretetházunk kegyes jóttevőivel az 189^{1/2}. év örvendetes eredményét, hozzá kapcsolva kérelmet az Úr nevében, hogy e munka folytatásában továbbra is segíteni kegyeskedjenek, az Úrtól áldást várván, a mint ígéri Máté ev. 18. r. 5. versében.

A szociálizmus átka ellen védekezni kell. Ha ide is eljő, a minthogy el fog jönni, hogy talál bennünket? Óh, bár kérnök az Urat, hogy világosítaná meg a mi szíveinket a szegénység és nyomorúság különféle alakjaiban. Őtet látni, az Ő alázatos állapotát.

„Nyilj meg szívem, lásd meg jobban,
Ki fekszik itt e jászolban?“

Vajjon nem hordozta-e Urunk még a mi saját hibánk s bűnünk okozta szegénységet is? Én is azt kérdeztem először az itten elszórt magyaroktól: „Miért hagytátok el atyátokfiat, miért jöttetek ide ezen idegen világba, hol magatoknak s gyermekeiteknek a lelkiekben fogatkozni kell? Nem a ti szívetek keménysége miatt, mert csak a földi hasznot, a könnyebb megélhetést néztétek, jött reátok e nyomorúság, hogy most itt minden nélkül vagytok?“

Da ha a jótétemény gyakorlásánál kötelességünk is a szükségét s nyomort vizsgálni, nem kell-e minden ellenvetésnek elnémulnia, ha lelkek megmentéséről van szó? „Erősítad, kik halandó félben vagynak“, parancsolja Urunk.

Vagy az, a mi a saját gyülekezetünk határán kívül történik, nem illet bennünket? A mi gyülekezetünkben is vol-

² Lengyel énekeiről az Athenas úgy ítél, hogy azok „üres rímelések, versbe szedett száraz dogmatizálás vagy leírás“.

tak, kik azt mondták: „Az idegen gyermekek elveszik a mi gyermekeink helyét“, s a jövevény gyermekek neve gyűlöletessé lett. De mit mond az Úr? „Ti is jövevények voltatok; ha jövevény ember bujdosik közöttetek, bosszúsággal ne illesztek! S a mit te úgy vettél kegyelemből, mit kevélykedel, mintha nem vettél volna? Mielőtt azt a szeretetet megismerted, ha megismerted, mely Isten fiaivá tett bennünket, nem idegen voltál te is az Izráel társaságától s távol való az ígértnek szövetségétől (Eféz. 2.), nem „idegen gyermek“ voltál valósággal?”

A sok fáradság, küzdelem, csalódás csak annál inkább a kegyelem trónjához hajtott, ha egyszer-egyszer volt is idő, midőn hajlandó voltam a gyermekek miatt Mózes felkiáltani: „Avagy én tőlem fogantatt-é mind ez egész nép? avagy én szültem-é őtet, hogy azt mondd nékem: Hordozd őtet a te kebeledben, a miképen hordozni szokta a dajka a szopó gyermeket?“ S most, szeretetházunk fennállásának 5. évébe lépve, mégis bátran mondom a prófétával ez igénytelen kezdetről: „Ne veszed el, mert Isten áldása vagyon azon!“ Isten áldása volt szeretetházunkon az elmúlt iskolai évben is, az ellenség is barátta lett s az adományok kimutatása nem egy új barátot tüntet fel a kegyes adakozók között.

Az 189 ¹ / ₂ . isk. évben összes bevétel, kegyadományból, az idegen gyermekek szüleitől s kamatból	694 frt 15 kr.
Összes kiadás	356 frt 64 kr.
Maradt	337 frt 51 kr.

azaz: háromszázharminczét frt és 51 kr.

Vagyoni állás az 189 ⁰ / ₁ . isk. év végén	862 frt 54 kr.
Az 189 ¹ / ₂ . isk. évről maradt	337 frt 51 kr.
Összes vagyon	1200 frt 05 kr.

azaz: egyezerkétszáz o. é. frt és 5 kr.

17 gyermek, 10 magyar és hét német volt a külső missziói körökből, pusztákról s a szőlőhegyek közül, szerb és horvát falvak- és városokból iskolánkba, egynehányan közülök pusztán konfirmációra felvéve. Négy gyermek — szegény özvegy asszonyok gyermekei — teljesen a szeretetház költségére, hét $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{3}$, a többi teljes fizetésre. Tankönyvekkel s írószerekkel azonban részben ezek is a pénztárból lettek ellátva. Két gyermek ruházatot is nyert. Egy elhagyatott gyermeket, ki itt kitanult, egy bácskai mesternél helyeztünk el, úgy azonban, hogy a kapocs közte s a szeretetház között fel szabadulásáig fenmarad.

A karácsony ez évben is emlékeztetéssé tettük az idegen gyermekekre nézve, koruk és szükségök szerint megajándékozva őket.

Szeretetházunk nem csak a testről akar gondoskodni. Isten szent ígéjére alapítva, mennyei célta tűzött ki, mely az Úr Jézus Krisztusnak s általa az örökéletnek megismerése. A szeretetházi család keresztyéni, csendes életének jótékony befolyása volt a gyermekekre, s hiszem, hogy ez nem marad nyom nélkül későbbi életükben.

Kegyadomány a tiszántúli egyházkerületből a következőktől folyt be: hódmező-vásárhelyi ref. egyház 15 frt, debreczeni ref. egyház 10 frt, Molnár János gyűjtése Nagy-Szalontán 13 frt 40 kr, hajdú-szoboszlói ref. egyház 7 frt, felülfizetés a „Nagypéntekre“ stb. című elmélkedésért 7 frt.

Az Úr áldja meg szeretetházunk e kegyes támogatóit gazdag lelki áldásokkal a Jézus Krisztusban!

A nagy népvándorlás alatt történt, hogy egy olaszországi várost ostrommal bevettek. A kincs után szomszédhozó tömeg

odavonult a püspök lakása elé s fenyegetve követelte, hogy az egyház pénzét, drágaságait adja ki. A püspök engedett. — Nem sokára megjelent a város szegényeivel s betegeivel a bérnakkal, sántákkal és vakokkal. „Itt vannak a mi kincseink és drágaságaink!“, mondá a püspök a megszegyenült tömegnek.

Aranyunk, ezüstünk nincs. De ha valaki felszólít, hogy mutassam be, mink van: elővezetem ezen szegény magyar pusztai s vinczellér gyermekeket, s oda állok velök, ezt mondván: „Itt vannak a mi kincseink, drágaságaink!“

Kegyelmet és békességet kívánva Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól, s a gyülekezetek s egyesek könyörgéseibe, jótékonyságába ajánlva szeretetházunkat, mély tisztelettel vagyok

Uj-Bánovezén, 1892. november havában.

U. p. Tovarnik, Vukovár mellett. Slavonia.

Keck Zsigmond,
reform. miss. lelkész.

Pár szó a „Suprema lex“ cím alatt megjelent közleményhez.

Fent jelzett cím alatt tiszteletes Berey József úr egy cikket bocsátott nyilvánosságra, melynek egy passusa azt állítja, hogy a n.-károlyi ev. ref. egyházmegye tanítóinak két köre van. Nem nagyítja az állítást a tiszteletes úr, mert úgy van, lévén az egyházmegyének oly szerencsétlen természeti fekvése, hogy ez másképen nem lehet. De azon állítására: „ha külsőleg volna ez így, hagyján“, engedje meg, hogy megjegyezzem, hogy a régmúlt időre állítása igaz, de a jelenre meg nem felel a valóságnak, a mennyiben a két kör tanítói szívélyes bizalommal és kölcsönös jóakarattal vannak egymás iránt. Ha vannak egyesek, kik áthághatlan korlátot ismernek, ezek nem közjóra törekvő egyének; azonban szabad legyen azt is kijelentem tiszteletes úrnak, hogy én ilyeneket nem ismerek a n.-károlyi ev. ref. egyházmegye tanító-testület kebelében, mert úgy egyenként, mint összesen a közjóra dícséretesen küzdenek. Nagyon sajnálom, hogy a tiszt. úr akkor, midőn a lelkészek saját beléletükben szintén jóratörekvés szempontjából mozogtak, a tanító-testület mozgalmait is ezen mozgalommal érintette, mert ez által sem azt a mozgalmat meg nem állította, sem pedig jót nem tett a közvélemény előtt, midőn a n.-károlyi tanító-testületet megtámadta.

Tisztelettel kérem jövőre nézve, ne bántsa a nemzet nap-számait, van azoknak bajuk elég, melyekkel alig képesek megküzdeni. Különben a legmélyebb tisztelettel vagyok

Kocsár Imre,
mint a n.-károlyi ev. ref. egyházmegye tanító-testületének elnöke.

Nekrológ.

Sipos Sámuel 1847—1892.

Ki volt, hol volt s mi téren munkálkodott az itt szóban levő Sipos Sámuel?, úgy tetszik, e kérdést teszi fel a t. olvasó e kis nekrológ láttára. Igaz, hogy nagy dolgokat nem művelt; esendesen, zaj nélkül járt foglalatosságában, szerényen munkált egy kis városban, prot. egyházunk szolgálatában, a gyermeknevelés szent ügyében. 24 éven keresztül volt tanító a felső-bányai ev. ref. egyházban. Talán mint ilyen,

megérdemli, hogy pár sorban megemlékezzem róla én, ki 7 éven keresztül jól ismertem, működését figyelemmel kísértem.

Az 1868-ik évben Debreczenből, az ottani főiskola kebeléből jött ide kisebb fitanítónak. Mint ifjú ember szorgalmával, képzettségével, nemkülönben zenei ismerettségével megnyerte az itteni közönség tetszését úgy annyira, hogy bár pár évre hozatott ide, a csekély fizetés mellett sem volt kedve Felső-Bányáról elmenni, megmaradt élte fogytaig az egyszer elfoglalt helyen, mint az itteni társadalmi életnek egyik kedvence jól érezte, találta magát itt. Czinikusságig egyszerű ember lévén, nagy igényei nem voltak, megelégedett a kevéssel a nélkül, hogy sorsa ellen zúgolódott volna. Talán mert ismerte korlátolt anyagi helyzetét, nőülésre nem gondolt soha, magános egyedüliségben érte utól a halál életének 45-ik évében. S minő bölcsesége az isteni gondviselésnek! A munkából szólította magához, még mult hó 15-én tanítványaival foglalkozott, azokat oktatta a szépre, a jóra, már 16-án, tehát másnap estve csendesen elszenderült a hosszabb ideig gyengélkedett földi része örök álmra.

Temetése közönségünk szépen nyilvánult részvéte mellett mult hó 17-én történt. A felekezeti különbség nélkül összegyűlt nép szívemelőleg hallotta a dalárda szépen előadott énekét, majd alólirott által mondott imádságban esedezett Istenhez. Temetésére eljött Nagy-Bányáról nt. Gergely K. lelkész és t. Stiglicz Albert kántor-tanító. Ott volt a helybeli róm. kath. lelkész segédjével, valamint a róm. kath. tanítók. Együtt kísértük sirjába az egyenes lelkű jó barátot, együtt imádkoztunk a temető kertben Bottyán Pál káplán-tanítóval, ki megindító szavakkal kérte Isten kegyelmét a búcsúzó kartársra.

A szeretetnek jeléül koporsójára koszorút tett a városi dalárda, melynek egyik legtevékenyebb s használhatóbb tagja volt, aztán volt tanítványa ez által is megemlékeztek a kedves emlékü tanítóról. Nyíló virágokból készített 1—1 koszorút 2 hajadon leány.

Hajdú-szoboszlói születésű volt, de mert levelezésben ottaniakkal már régóta nem állott, haláláról sem értesítettünk onnan senkit.

Mint ifjú jött ide, szívében reménnyel — s mit adott neki az élet?! Sok csalódást, kevés reményt.

Bizony mint tanítónak sok türelemre volt szüksége, melyhez szerencsés természete volt. Óh de hány helyen van ez így még ma is, kik kiveszik az emberiséget a tudatlanság sötétségéből, kik küzdenek azért, hogy embereket teremtsenek a hazának, az egyháznak, a társadalomnak, azoknak sokszor csak ennyi az elismerés: hát micsoda ő?, csak egy tanító!

Szomorú állapotok ezek!

Felső-Bánya.

Nagy Lajos,
ev. ref. lelkész.

Irodalom.

Bibliai képek.

Magyar protestáns egyházi szónoklatok a keresztyén moral népszerű tanítására. Irta Vásárhelyi Zsigmond ev. ref. lelképásztor. Marosvásárhelyt. Kiadja Temesváry M. 1892.

(Vége.)

Alaki, mondjuk, szépség-hibáin kívül vannak még e műnek részint a forma mellőzéséből származó, részint egészen

más természetű, sokkal lényegesebb homilétikai fogyatkozásai. Egyetlen és legnagyobb ezek között, melyben a többiek, mint elenyésző kicsinységek, felolvadnak, a hallgatók felfogási képességével nem gondolás. E beszédek nemcsak hogy azok az egyszerű falusi emberek meg nem értették, a kik előtt elmondattak, de nincs oly szemén szedett gyülekezet, mely e beszédek mélységeit meglábolni, azok eszmemenetét, a fogas problémák kifejlődését figyelemmel kísérni tudná. És ezt világért sem az irány, mely fenséges egyszerűségét soha egy pillanatra le nem vetkőzi, hanem a gondolatok mélysége, az eszmék tömörsége okozza. Végzetes hiba másutt, itt azonban abszolutiót nyer szerző a társadalom intelligens, tanultabb osztályától, melynek számára írta művét, és a melynek e műve által megfizethetetlen élvezetet nyújtott. Avagy lehetne-e hibáztatni a szerzőt, ha nagy lelke ellene szegül a sors iróniájának s szegényes paróchiájának alacsony légköréből a magasba száll; ha szelleme kitör a koporsójából és eget kér?! Nem hogy kárhoznám, de nem találok elégséges szavakat e beszédek magasztalására. Műdarabok ezek, mesteri kéz alkotásai, melyek nem egy-kétszeri használatra, hanem arra valók, hogy szépségükben gyönyörködjenek, gazdag tartalmakból táplálkozzék, bűbajos erejükbe elmerüljön a lélek. Mintha egy újkori prófétának a kötelesség, jog, igazság, szabadság és szeretet modern apostolának hangjait hallanám nagy erővel és bátorsággal megszólalni azokban.

De beszéljen maga a könyv egyik legszebb darabjából, „az irgalmas Samaritanus“-ból az a részlet, mely a meggyilkolt útast szívtelenül elkerülő pap lelki állapotát és a papi fejedelmek gögjét rajzolja:

„De hát miért kerülte el, mi űzte a papot oly messze a szerencsétlenség színhelyétől, talán a félelem vagy az irtózás? Egyik sem, hanem a törvény, de nem a mózesi törvény eredeti tiszta szelleme, hanem a farizeusok lelketlen törvénymagyarázata, mely ép oly együgyű vala, mint szívtelen, s a milyen félszeg és gyarló, épen olyan dölyfös, erőszakosan parancsoló . . . A mózesi törvény szent vala, de magyarázata szentebb. Az írástudók tekintélye szentebb vala, mint maga a vallás. E tekintélyt villogó tekintetű rendeletek őrizték s a vallás igazságain is felülemelték. Egyetlen példa is meggyőzhet: Nagyobb vétek a szentírás értelmezésében ellentmondani az írástudóknak, mint magának a szentírásnak. (Idézet a Misch-nából).

És ha Jerusalemban nem szégyenli törvénybe cikelyezni az ilyest, mikép szégyeljük a jérikói útonállókat, ha fegyveres kézzel tízen rohannak egy útasra? Ha ilyen a becsületérzés benn a szent városban és a törvényhozás szentélyében: ugyan mit várhatunk kívül, az erdők sötétjében?! Csoda-é, ha az a pap félti hivatalos állását, félti kenyerét és elkerüli az útast, kiről azt sem tudja, élő-e vagy halott s nem lesz-e miatta tisztátalan? stb. (lásd 243 lap).

De a pap után jöve egy lévita. Talán ez irgalmas leszen, segíteni fog? . . . Szegény haldokló útast, fetrenghet vérében, gyötrődhetik igen sokáig, míg eljő az igazi emberbarát. A lévita nem lehet jobb, mint a pap, és a pap nem lehet felebbvaló, mint a törvénymagyarázat. Ime így jár az a társadalom, melyben az oltár nagyobb, mint a templom, a magyarázat szentebb, mint maga a törvény, a magyarázók feljebbvalók, mint magok a törvényhozók. Pedig Jézus korában így volt afiai! És valljuk meg igazán, ne legyünk farizeusok, ne üzünk képmutatást, valljuk meg őszintén, így van ez ma is . . .

Ne szépítsük a dolgot, mondjuk ki protestáns nevünkhöz méltó őszinteséggel, hogy bizony ma is nagyobb az oltár, mint a templom, és a magyarázat szentebb, mint maga az írás, a másolat hitelesebb, mint az eredeti, a határozatok, végzések, rendeletek, szabályok és leírások szentebbek és nagyobb érvényűek, mint magok a törvények. A rendeletek ellen vétkezni szabad, de azokat bírálni szentségtörés. Hol töltik be és hol törlik meg a törvényt, az nem jó figyelembe: de hogy hol magyarázzák, az nagyszólamú. A magyarázók tekintélye fontosabb, mint az egyház jövője. Sérelmes erkölcsök, sértő cselekedetek nem üldöztetnek, sőt nem is ismeretesek: de a sértő kifejezések igen. A megváltó Jézus Krisztust egy szolga útastítja az illemszabályok megtartására, mondván: „úgy felelsz-e a főpápnak?” (Ján. XVIII. 22.). Hogy volt megírva ama régi rendelet? „Nagyobb vétek ellentmondani az írásmagyarázóknak, mint magának a szentírásnak“. És tudjátok-e atyámfiai, hogy ez a rendelet ma sincs hatályon kívül helyezve! . . . még egyre ömlik az igaz vér a jérusolymi úton“.

Ime itt egy kis töredék. Vajjon mit szól ehhez Jéru-sálem?! . . .

És te szíves olvasó? Bizonyára igazat, áment mondasz mindazokra, melyeket megírtam. Nem tudom eléggé ajánlani neked e művet a megvételre. Ez az egy kötet felér talán a te egész kis könyvtáradal. Egy kincses bányá ez, melyben eszmét, gondolatot, szót, kifejezést találsz akár egy egész életre. Izeltől ide jegyeztek néhány szép gondolatot.

* * *

A biblia nem egy tárgy, nem is egy könyv, hanem egész világ a maga roppant gazdagságával.

* * *

Egyetlen király nevével sem vertek annyi hamis pénzt, mint Krisztus nevével az ő földi országában.

* * *

A szeretet vagy egészen boldog, vagy egészen boldogtalan; vagy egészen él, vagy egészen meghal, de morzsálékokon magát nem tengeti.

* * *

Fél szeretet — nem szeretet, fél jellem — nem jellem, fél becsület — nem becsület. Légy egész és akkor élni fogsz; ha megalkuszol: meghaltál.

* * *

Az ismeret a barátságának nemcsak bölcsője, hanem koporsója is.

* * *

Az a társadalom nem kárhozik el, mely a vétkeket megfékezni nem bírja, sőt az se, mely elnézi, hanem az a társadalom kárhozott, mely a romlottságban gyönyörködik és azt szabadalmazza.

* * *

A béke szilárdasága nem a szuronyok hatalmában áll, hanem a polgárok hűségében és szigorú erényeiben. Hosszú dárda és rövid lelkiismeret soha se mentették meg a bazát.

* * *

A kihez mostoha a világ, az lassanként tudtán és akaratán kívül maga is mostoha lesz az emberekhez.

* * *

A boldogok nem értik a szenvedők sóhajtását, nekik nem az az anyanyelvük, melyen a szenvedés beszél.

Keér.

Kiss Bertalan.

Emléklapok az 1859—1867-es osztálytársak sárospataki találkozásjáról. Összeállította Radácsi György, sárospataki theol. tanár. Külön lenyomat a „Sárospataki Lapok“-ból. Sárospatak. Nyomatta Steinfeld Béla, az ev. ref. főiskola betűivel. — A cím mutatja a könyvecske tartalmát: 45 férfiúnak, a s.-pataki főiskola gymnasiumában 1859—1867-ig együtt tanult osztálytársak találkozásának igen szép, meghatározó és fölemelő leírása ez. Kiváló helyet foglal el az emlékkönyvben Ruszkay Gyula jánosii lelkésznek egyházi beszéde és Radácsi Györgynek imádsága, melyeket a szép alkalommal a városi templomban, illetőleg a főiskolai imateremben mondtak. Kiváló lelki, szellemi élvezetet nyújtott nekünk ez „Emléklapok“ átolvasása.

Téli Ujság. Vallásos irányú olvasmányok a magyar nép számára. Megjelenik deczember, január és február hónapban minden szerdán. Kiadja: „A vallásos iratokat terjesztő egyesület“. Egyes szám ára 2 kr. Szerkesztőségi ügyben Budai János ref. s.-lelkész Békésen keresendő meg. Előfizetési díj és reklamáció a kiadóhivatalba, Hornyánszky Viktor könyvkereskedésébe, Budapestre intézendő. 1-ső szám. Budapest, 1892. decz. 7. 14-ik évfolyam. Jeleztük már mult számunkban a vallásos kis néplap új évfolyama 1-ső számának megjelenését. E szám kivételesen 8 lapra terjed, tehát a szokottnál még egyszer nagyobb terjedelmű. Mutatványképen 30,000 példányban ment szét ezen szám hazánk református és evangélikus gyülekezetei körébe. Az 1-ső szám gazdag tartalma következő: „A magyar nemzet örömmünnepe“, királyunk ő Felsege arczképével, kinek 25 éves uralkodása emlékét ünnepli e kis cikk. Advent. Garzó Gyulától. Betegen, költemény Csapó Pétertől. Békesség és jóakarát, képpel. A tárczarovattban Illyés Endre „A méltó örökös“; Fekete Gyula „Elszört csontok“; Csiky Lajos „Egy részegeskedő ember megtérése“; Csécsi Imre „Komoly mesék“ cz. cikkeik és Jámbor Lajos „Vigasztalás“ cz. költeménye, s névtelentől „Tiszteljed apádat s anyádat“ cz. cikkecske áll, s végül „Vegyes közlemények“ zárják be ezen számot. Az egész lap a lehető legteljesebb mértékben vallásos-erkölcsi szellemben van írva s e tekintetben magas színvonalon áll. Ajánljuk e régi jó barátunkat, a „Téli Ujság“-ot első sorban olvasóink s általok egész magyar prot. egyháztársadalmunk pártfogoló figyelmébe. A jó és derék munkát mindnyájunknak kötelességünk legjobb erőnk szerint előmozdítani.

Különfélék.

Zsinatunk tárgyalásai szakadatlan egymásutánban gyorsan haladnak, s a zsinat az iskolaügyi bizottság javaslatának tárgyalásával eddig már teljesen el is elkészült. Ezután már csak az ág. hitv. evangélikusokkal közös ügyek intézésével fog foglalkozni. Zsinati Értesítőnkben megláthatják t. olvasóink a tárgyalás alatti kérdések legutolsó momentumait is.

Az első magyar református templom Amerikában. Érdekes újdonasgot veszünk át s közlünk olvasóinkkal két, hozzánk érkezett amerikai lapból. Az északamerikai Egyesült Államok területén van immár egy református templom, melyet magyar református lelkész építtetett s melyben ama messze világban élő magyar ref. hitsorsosaink anyanyelvükön dicsérik az Urat. E magyar ref. lelkész tiszt. Kovács János úr, ki néhány

évvél ezelőtt itt Debreczenben végezte a theológiát, volt tőlünk messze keleten Bessarábiában egy német ref. gyülekezet lelkésze, majd onnan visszatérván itthonába, nyugtalan lelke ösztönötől hajtva, még messzebb ment nyugot felé, s most Amerikából szól róla a szép ének, melyet az „Amerikai Nemzetőr”, e New-Yorkban megjelenő magyar lap nov. 5-iki, 45-ik számában így ír le. „Templomszentelés. Az amerikai egyetlen valódi magyar templom Pittsburgban felépülvén, annak felszentelése mult hó 23-án nagy pompa és nagy közönség jelenlétében ment végbe. Kovács János ev. ref. lelkész elévülhetlen érdemet szerzett magának azzal, hogy az Egyesült Államokban az első magyar református templomot felépíttette. A felszentelési ünnepély d. e. 10¹/₂ órakor vette kezdetét, melyre Jurányi Gusztáv úr, clevelandi ev. ref. lelkész is megjelent s ő tartotta a beszédet, Kovács lelkész úr az imákat és egyéb szolgálásokat végezte. Vidékről sokan vettek részt, így Ohio államából, majd McKeesport, Duquesne, Bradok és Homesteadről. Szavakkal meg nem dícsérhető a johnstowni Kossuth Lajos egyesület, annak egyenruhás tagjai és derék elnöke. Ez egyi. tagjai a délutáni istenitiszteleten honvédszár ruhában, kivont karddal állottak a közép sorfalat, elnökük másodmagával tiszti ruhában. Voltak d. u. angol vendégek is, köztük két lelkész. Délelőtt mintegy 400, és d. u. 300-an vettek részt az ünnepélyen. Kívánjuk, hogy ez első magyar templom ne épült legyen híjában fel, és hogy tisztelendő Kovács János úr mindenkor büszkén mondhassa el, ez az én művem!” E templomszentelésről megemlékezik továbbá a „Pittsburgh Commercial Gazette“ (= Pittsburgi Kereskedelmi Hírlap) okt. 24-iki, 75-ik száma is, mely leírván az istenitisztelet menetét s hangsúlyozván, hogy az egészen magyar nyelven folyt le, nagyon elismerő, meleg hangon ír t. Kovács úr személyéről és munkájáról. Adjuk e cikkből hű fordításban a következőket. „Tiszt. Kovács János úr ritka szónoki tehetségű és erejű ifjú ember, és főként az ő munkájának tulajdonítható az új templom felépítése. Ékesszólása és templomi katedrai képessége mellett hatalmas végrehajtó erővel rendelkezik, mely őt született vezetővé teszi, a mint ezt honfitársai közötti igen sikeres munkája is mutatja. Csak 18 hónap óta van Amerikában és ezen idő alatt, tevékeny missionáriusi munkájával a keleti és közép államokban, különösen New-Yorkban és Pennsylvániában 18 prot. magyar gyülekezetet szervezett. Idejének nagy részét azzal foglalta el, hogy gyülekezeteket szervezzen, a hol csak egy-nehány prot. hitű magyart talált”. Legyen elég ennyi az amerikai lapból. Mi pedig őszinte örömmel gratulálunk a mi derék Kovácsunknak ott a földgömb másik felén. Legyen Isten áldása rajta és minden munkáján!

Mező-Túr. Nagy örömmel jegyezzük föl, hogy a mezőtúri egyház, gymnasiuma tovább fejlesztésében ismét egy hatalmas lépéssel haladt előre, a mennyiben közelebb kiondotta, hogy azt nyolcz osztályúvá, ha más segítséget nem nyer, a maga erején is kiegészíti; a jövő tanévre a VII-ik osztályt felállítja, tanárainak megfelelő, tisztességes díjazást ad. Isten tartsa meg a buzgó és áldozatra kész túriakat!

Adakozások Turkevizből. Nt. Harsányi Sándor turkeviz lelkész úr mult nov. hó 25-ről egy postai útalványt küldött hozzánk 35 frttal, mely összegből, főtiszt. püspök úr felhívására, egyh. tanácsa 10 frtot néhai Révész Bálint emlékére, 25

frtot pedig, évenkénti szokás szerint, a debreczeni főiskola tápintézetére szavazott meg. Midőn ez összeg vételét, mindkét ügy iránt a legmelegebb érdeklődéssel viseltetvén, de meg mások buzdítása végett is nyilvánosan nyugtázom, jelzem egyszerűs mind, hogy a 10 frtot a főtiszt. püspöki irodában, a 25 frtot pedig a főiskolai pénztárgi hivatalban, tehát illő helyeiken letettem. Csiky Lajos.

Tisztújítás. A nagy károlyi ev. ref. egyház megye újabban választott tisztikara. Esperes: Segesvári József. Gondnok: Kulin Imre. Egyházi tanácsbírák: Ujlaky Gábor egyházi jegyző is, Lövey Pál, Vityi Bertalan, Kósa Ede, Korányi János, Uray József. Világi tanácsbírák: Gróf Degenfeld József, Földváry Sándor, Ilosvay Aladár, Dienes Lajos világi jegyző is. Két világi tanácsbírói székre általános szavazattöbbséget senki sem nyervén, újabb szavazás tüzetik ki.

Halálozás. Igénytelen, de azért fontos munkát végzett az Ur szöllőjében azon egyszerű ember, kinek halálhírét közöljük. Szutor Gottlieb bibliaárus, kit oly sokan ismertünk, a mint hűségesen, fáradhatatlanul járt helyről-helyre bibliáival, vallásos iratkáival Debreczenben, ennek nagy környékén föl egész Sárospatakig és tovább, mult hét elején szív-szélhűdésben meghalt Sárospatakon, 57 éves korában. A boldogult Szepesmegyében született Strázsán s ág. hitv. ev. vallású volt. Élete javarészt mint colporteur töltötte, szent és nagy ügy szolgálatában. Kik ismertük, szerettük is e jó embert, ki lelke egész hevével csüggött fárasztó, testet ölő nehéz hivatásán. Legyen olyan nyugodt síri álma, a milyen zaklatott volt élete!

A budapesti tudomány-egyetem hallgatóinak száma. A budapesti tudomány-egyetemen erre a felévre a hittudományi karra 85, a jogi karra 1905, az orvosira 883 s a bölcsészetre 349 rendes hallgató iratkozott be; a gyógyszerésznövendékek száma pedig 148, vagyis az összes rendes hallgatók száma 3370. Rendkívüli hallgató 210 iratkozott be valamennyi karon. Ezzel szemben a mult tanév első felévében 3238 rendes és 226 rendkívüli hallgatója volt az egyetemnek, vagyis az idén 3580, tavaly 3464 hallgató iratkozott be az I-ső félévben. A szaporodás tehát 116, a mit leginkább a joghallgatók nagy szaporodása idézett elő.

Megjelent. Néhai Révész Bálint, debreczeni ev. ref. lelkész, tiszántúli egyház. püspök hátrahagyott irodalmi művei. Orációk és halotti egyházi beszédek. Irta: Néhai Révész Bálint. Sajtó alá rendezte és kiadta: Csiky Lajos, debreczeni ev. ref. theol. akadémiai tanár. III. Kötet. Debreczen, nyomtatott a város könyvnyomdájában. Ára 2 frt 10 kr. — E kötet expedálásához mához egy hétre kezdünk hozzá, várván addig, hogy kik szándékoznak azt mult heti hirdetésünk szerint Dávidházy I. könyvkötő által beköttetni.

Mellékletül küldjük lapunk ezen száma mellett a „Zsinati Értesítő” 7. számát egy íven.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **CSIKY LAJOS.**